

Bäst att hålla landet fritt från nya svinsjukdomar

I Finland är läget i fråga om djursjukdomar mycket gott. Finland är ett av de få länder, som är fritt från PRRS hos svin (Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome). Tack vare det goda hälsoläget har man kunnat hålla behovet att behandla djuren med läkemedel måttligt. Salmonellabakterierna som sporadiskt påträffas hos svin inom det nationella salmonellakontrollprogrammet är till exempel fortsättningsvis känsliga mot undersökta antibiotika. Eviras experter anser det mycket viktigt att det goda sjukdomsläget bland våra svin också framöver tryggas.

Med stöd av lagstiftningen övervakas införseln av djur med åtgärder från myndigheternas sida endast med tanke på de allra allvarligaste djursjukdomarna. Från sådana områden, där det förekommer till exempel klassisk eller afrikansk svinpest eller mul- och klövsjuka, får djur inte införas. På införselmöjligheterna inverkar också Finlands tilläggsgarantier i fråga om Aujeszky's sjukdom, TGE (Transmissible gastroenteritis) och brucellos (*Brucella suis*). Om importören ser till att kraven i lagstiftningen uppfylls, föreligger ur myndigheternas synvinkel inga hinder för införsel.

PRRS utgör ett verkligt hot

PRRS¹ (Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome) har betraktats som en av de betydelsefullaste svinsjukdomarna i världen. Den anses som det största hotet vid införsel av svin till Finland. Med införda djur kan till Finland också komma andra virusinfektioner som orsakar lindrigare symptom än PRRS, men som ändå försämrar lönsamheten i produktionen av svinkött. Till följd av virussjukdomar ökar risken för sekundära bakteriesjukdomar, som medför ett ökat behov av läkemedelsbehandlingar med antibiotika. Det finns inte vaccin mot alla virus- och bakteriesjukdomar.

Vårt land är likt Sverige och Norge ett av de få länder, där PRRS hos svin inte förekommer. På grund av att vi är fria från sjukdomen köper Nya Zeeland svinkött från Finland. Sjukdomen är allmän i Kontinentaleuropa och även i Danmark. Man har inte lyckats bekämpa PRRS i ett enda land, till vilket sjukdomen spritt sig med införda djur. I Sverige konstaterades PRRS sommaren 2007 på sammanlagt 15 svingårdar med åtta olika ägare. Ursprungskällan till sjukdomen klarnade aldrig, men den kom inte till Sverige med införda djur. Bekämpningen lyckades, men den blev mycket dyr. De sammanlagda kostnaderna uppskattades till 50 miljoner kronor (5,4 miljoner euro)¹.

PRRS är en viktig virussjukdom, som lätt sprider sig. Om den kommer till Finland, kan den medföra betydande förluster för grisproduktionen och slaktsvinsuppfödningen framförallt när den sprider sig som ny smitta från en gård till en annan. Förlusterna uppstår huvudsakligen som en följd av fertilitetsstörningar bland suggorna, ökad dödlighet bland grisarna och ökad sjukdomsfrekvens och försvagad tillväxt bland de växande svinen. Utöver det orsakar PRRS allmänsymptom såsom feber och aptitlöshet och symptom som tyder på infektion i luftvägarna. Den ökade sjukdomsfrekvensen försämrar betydligt svinen välmående.

PRRS-friheten har i Finland betraktats som värdefull med tanke på djurens hälsotillstånd och välmående. I sådana länder, där PRRS förekommer, påverkar sjukdomen verksamheten på alla gårdar. En del av gårdarna eller regionerna kan försöka hålla sjukdomen borta, medan andra kan med vaccineringar och andra åtgärder försöka hålla symptomen under kontroll. Att en gård håller sig fri från smitta förutsätter i dessa länder särskilda arrangemang i fråga om djurtransport, anskaffning av genetiskt djurmaterial och annat smittskydd på gården. På sådana gårdar, där PRRS förekommer, kan man försöka reducera effekterna av smittan med styrning av gårdens egen verksamhet. Man försöker förhindra att smittan överförs till exempel genom att se till att immuniteten hos de nya djuren utvecklas innan de slås ihop med de andra vuxna djuren på gården. Om det kontinuerligt finns svin av olika ålder på en gård, stannar viruset i praktiken kvar och cirkulerar på gården, eftersom det alltid finns smittkänsliga nya individer i en stor mängd djur. I en sådan situation är de skadliga effekterna, som de

växande svinen utsätts för, liknande som då smittan kommer som ny till gården. Mutationen av PRRS-virusstammarna medför en extra utmaning med tanke på utvecklingen av en skyddande immunitet och ett lyckat vaccinskydd.

Trumfkort i produktionen på de finska svingårdarna

I Finland har svinens hälsovård varit banbrytande och den har gett goda resultat. Friheten från grishosta och dysenteri på den nationella nivån är till exempel en följd av det frivilliga hälsoklassificeringssystem, som näringen införde på 1990-talet. Med gårdsbundna åtgärder kan gårdarnas produktivitet ytterligare effektiveras. Antalet avvanda grisar per sugga och en god hälsa och tillväxt bland grisarna i mellanuppfödningstadiet är viktiga faktorer med tanke på svingårdens ekonomiska resultat.

Det goda salmonellaläget i Finland är nästan unikt i världen. Enligt en utredning i EU år 2008 förekom salmonella på var tredje svingård med grisproduktion. Förekomsten varierade ändå stort olika länder emellan – I Finland och Norge påträffades enligt utredningen inte alls salmonella². För Finlands del överensstämmer resultatet med resultaten av långtidsuppföljningen i vårt nationella salmonellakontrollprogram.

I Finland används i jämförelse med många andra europeiska länder mycket små mängder antibiotika; endast i Sverige och Norge är konsumtionstalen i relation till produktionsdjurens biomassa ännu mindre³. Bakterierna *Escherichia coli* som ingår i den normala bakteriefloran i tarmkanalen hos friska svin har i Finland⁴ och Sverige⁵ behållit sin känslighet mot antibiotika bättre än till exempel i Holland⁶ och Danmark⁷.

Ute i världen är man allt mer oroade över antibiotikaresistensen hos sjukdomsalstrare bland såväl människor som djur. I Finland har idkats ett banbrytande samarbete mellan experter på human- och veterinärmedicin i avsikt att främja en behärskad och ansvarfull användning av antibiotika. En gemensam resolution om åtgärderna som krävs för att antibiotikans effekt skall bibehållas utarbetades senaste höst⁸.

Hantering av riskerna som hänför sig till införsel

Levande svin har, några enstaka fall undantagna, införts till Finland endast från sådana länder, där sjukdomsläget är lika gott som i Finland och införseln har skett enligt ETT ry:s (Föreningen för bekämpning av djursjukdomar) importanvisningar. Att avstå från denna princip skulle märkbart öka sjukdomsrisken i en enskild importörs egen svingård, men samtidigt också sjukdomsrisken på andra svingårdar. Införsel av levande svin från sådana länder, där svinen har sådana smittsamma sjukdomar, som finländska svin inte har, innebär alltid en risk. Därför har det rekommenderats att man istället för levande djur importerar sperma, för vilkens del sjukdomsriskerna är lättare att hantera.

Ursprungsgårdarna för semingaltar skall enligt de nuvarande kraven undersökas också med tanke på PRCV (Porcine respiratory coronavirus) -smitta. Även om viruset är mycket allmänt ute i världen, har det än så länge inte påträffats bland finländska svin. På grund av att PRCV är så allmänt begränsar sig möjligheten att införa avelsdjur till Finland för seminbruk eller till ursprungsgårdarna i nuläget endast till enstaka länder.

Med den nuvarande hälsoklassificeringen av svinhus har man väl kunnat förebygga att hos oss förekommande, betydande svinsjukdomar sprider sig från en gård till en annan. Experterna på svinsjukdomar är eniga om att det lönar sig att värna om det goda sjukdomsläget i Finland. Om det skulle komma en ny betydande svinsjukdom in i landet, som inte bekämpas med åtgärder från myndigheternas sida, måste producenterna själva, effektivare än nu, svara för sjukdomsskyddet på den egna gården. Då skulle man också inom näringen sannolikt behöva utvärdera behovet av ett separerat transportsystem enligt sjukdomsstatus. Upprätthållandet av transportsystemet förutsätter också

kontinuerlig uppföljning av svinhus med hjälp av laboratorieundersökningar, vilket medför extra arbete och kostnader för producenterna.

I Finland strävar man i hälsoklassificeringen av svinhusen till att man med saneringsåtgärder blir av med sådana smittor, som gör svinen sjuka och ökar behovet av behandlingar med läkemedel. Den kontinuerligt växande storleken på svinhusen utgör också en utmaning i fråga om genomförandet av sjukdomssaneringar. I stora enheter är arbetsstadierna i samband med sjukdomssaneringarna ytterst krävande, arbetsamma och dyra. Svårigheter i genomförandet av saneringsåtgärderna och eventuella misslyckade saneringar kan leda till en situation, där man till exempel måste ta bort PRRS från gruppen djursjukdomar som bekämpas enligt lagstiftning. Det innebär att bekämpningen av sjukdomen helt faller på näringsgrenen.

Vi måste värna om trumfkorten i den finländska produktionen

Det goda djursjukdomsläget och den måttfulla användningen av antibiotika i Finland är trumfkort som det lönar sig att arbeta för. Vid införsel av genetiskt djurmateriel lönar det sig att hålla riskerna som hänför sig till nya djursjukdomar så små som möjligt och satsa på gårdarnas eget sjukdomsskydd.

Läs mer:

Om PRRS: http://www.evira.fi/portal/se/djur/djurhalsa_och_sjukdomar/djursjukdomar/svin/prrs/

Om sjukdomsskyddet på gårdarna på ETT:s webbplats (på finska):

http://www.ett.fi/ohjeet_ja_lomakkeet/tilatason_tautisuojaus

Om svingårdarnas hälsoklassificeringsregister:

https://www.sikava.fi/sikarekisteri/index.php?id=1&change_lang=SWE

Mer information ger:

Svinsjukdomar: Specialforskare Taina Laine, tfn 050 373 6614, specialforskare Laura Haltia, tfn 050 409 2807

Viroser hos svin: forskare Laura London, tfn 050 351 0308, specialforskare Tiina Nokireki, 050 413 1687, forskningsenhetschef prof. Liisa Kaartinen, tfn 040 840 7364

Uppföljning av antibiotikaresistensen: specialforskare Lasse Nuotio, tfn 040 489 3443, forskningsenhetschef prof. Anna-Liisa Myllyniemi, tfn 0400 287 398

¹ D. Viske et al. Hur mycket får PRRS-bekämpning kosta? – en veterinärmedicinsk och samhällsekonomisk analys. Jordbruks Verket Rapport 2009:4 http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_rapporter/ra09_4.pdf

² Analysis of the baseline survey on the prevalence of *Salmonella* in holdings with breeding pigs, in the EU, 2008, Part A: Salmonella prevalence estimates, EFSA Journal 2009; 7(12): [93 pp.]. <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/1377.pdf>

³ Grave K et al. Comparison of the sales of veterinary antibacterial agents between 10 European countries. J. Antimicrob. Chemother. (2010) 65 (9): 2037-2040. <http://jac.oxfordjournals.org/content/65/9/2037.full.pdf+html>

⁴ Finlands uppgifter från år 2007. FINRES-Vet 2007-2009, Finnish Veterinary Antimicrobial Resistance Monitoring and Consumption of Antimicrobial Agents, Finnish Food Safety Authority Evira, Helsinki, Finland, ISSN 1797-299X. http://www.evira.fi/files/products/1302157879317_finres_vet_2007_2009.pdf

⁵ Sveriges uppgifter från år 2008, bild EC 1 i publikationen SVARM 2009, Swedish Veterinary Antimicrobial Resistance Monitoring. The National Veterinary Institute (SVA), Uppsala, Sweden, 2010. www.sva.se, ISSN 1650-6332. <http://www.sva.se/upload/pdf/Tj%C3%A4nster%20och%20produkter/Trycksaker/Svarm%202009.pdf>

⁶ Hollands uppgifter från år 2009. MARAN-2009 - Monitoring of Antimicrobial Resistance and Antibiotic Usage in Animals in the Netherlands in 2009. <http://edepot.wur.nl/165958>

⁷ Danmarks uppgifter från år 2009. DANMAP 2009. Use of antimicrobial agents and occurrence of antimicrobial resistance in bacteria from food animals, foods and humans in Denmark. ISSN 1600-2032
http://www.danmap.org/pdfFiles/Danmap_2009.pdf

⁸ Julkilausuma 10.11.2010: Antibioottien tehon säilyttäminen vaatii rohkeita päätöksiä ja kansainvälistä yhteistyötä.
<http://www.evira.fi/files/attachments/fi/elaimet/julkilausuma.pdf>